

Motion till riksdagen 2005/06:Ju392

av **Annika Carlsson och Roger Tiefensee (c)**

Våldtäkt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att varje sexuell handling som inte bygger på samtycke skall vara straffbar.
2. Riksdagen beslutar att andra stycket brottsbalken skall ges följande lydelse: ”Detsamma gäller den som med en person genomför ett samlag eller en sexuell handling som enligt första stycket är jämförlig med samlag genom att otillbörligt utnyttja att personen på grund av medvetslöshet, sömn, berusning eller annan drogpåverkan, sjukdom, kroppsskada eller psykisk störning eller annars med hänsyn till omständigheterna befinner sig i ett hjälplöst tillstånd *eller i en särskilt utsatt situation.*”
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den som i ond tro haft sexuell umgänge med tvångsprostituerad bör kunna dömas för våldtäkt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av hur lagens intentioner skall tolkas när det gäller 15-årsgränsen.

Att vänta på ett ja i stället för ett nej

Lagstiftningens uppgift att ge tydliga signaler om vad som är rätt och fel blir alltmer komplicerad. Om det vid Sinai berg räckte med 10 budord är antalet och komplexiteten i dag betydligt större. Men när den nya sexualbrottslagen som trädde i kraft den 1 april redan efter ett halvår uppvisar flera brister är det mycket anmärkningsvärt, speciellt som det tog sju år att jobba fram lagändringarna. Det som vi tycker skulle vara en självklar signal i sexualbrottslagstiftningen är att det är vars och ens ansvar att förvissa sig om att det är en ömsesidig akt som är på gång, att man ska försäkra sig om samtycke i lagteknisk mening, annars är det att se som våldtäkt. Det ska inte gå att gömma sig bakom att hon var med på det, mannen ska kunna styrka att hon även sam-

Fel! Okänt namn på

tyckt. Det är dags för en lagstiftning som säger – vänta på ett ja i stället för ett nej.

De förslag vi lägger fram i denna motion syftar allihop till att göra mannens ansvar tydligt. Ansvar för att försäkra sig om samtycke, ansvar att inte utnyttja makt eller övertag, ansvar att ta reda på att ingen annan utövar hot och ansvar för att ta reda på ålder.

Samtycke

Ord står ofta mot ord utan annan bevisning i våldtäktsmål. Ofta medger dock gärningsmannen att han haft sexuellt umgänge med offret men att offret varit med på det. Bevisning av våldtäkt är ofta en mycket svår uppgift för åklagaren, vilket inte minst syns i de skrämmande låga uppklaringsciffror som redovisas, ca 5 % resulterar i fängelsedom. I dag ligger ansvaret på den som blir utsatt för övergreppet. För det första; ansvaret att se till att mannen förstår att hon inte vill ha sex. För det andra; ansvaret att få rätten att förstå att mannen faktiskt insåg att hon inte ville ha sex, detta även i de fall då övergreppen resulterat i fysiska skador eller svår förnedring. Självklart måste ansvaret ligga hos mannen att försäkra sig om att det är en ömsesidig akt. Via lagen kan vi ge signal om att mannen ska invänta ett ja i stället för ett nej som i dag.

”Hjälplöst tillstånd”

I de första domarna som fallit efter den nya sexualbrottslagstiftningen klarnar bilden att den saknas stringens i flera delar. Att majoriteten i riksdagen valde fel väg genom att inte låta straffbestämmelserna omfatta även personer som har befunnit sig i en särskilt utsatt situation ser vi nu resultatet av. Svea hovrätt hänvisar till i en dom att flickan bara befunnit sig i en besvärlig och utsatt situation, inte i hjälplöst tillstånd. Eftersom ett av kriterierna för hjälplöst tillstånd är att offret ska vara redlöst berusad blir det ett moment 22. Antingen minns man inte och kan inte anmäla eller vittna eller så minns man och då är man inte hjälplös. Exempel där ”i särskilt utsatt situation” skulle täcka bristerna mot i dag är en kvinna som är ständigt misshandlad i hemmet och på så vis befinner sig under ett ständigt latent hot om våld och känner sig tvingad att uppträda eller handla på ett visst sätt för att undvika misshandel och andra övergrepp eller en 15-åring på rymmen, utan pengar och sömn som erbjuds natthärbärge och alkohol – och får betala det med att bli våldtagen. Därför ska texten ändras så att 6 kap. 1 § andra stycket brottsbalken avslutas med ”befinner sig i ett hjälplöst tillstånd eller i en särskilt utsatt situation”. Att mjuka upp kravet på hjälplöst tillstånd på det nu föreslagna viset skulle ge en möjlighet att fånga upp de situationer som riskerar att falla utanför tolkningen av ”hjelplöst tillstånd”.

Sexköp av tvångsprostitueraad är våldtäkt

Människohandel för sexuella ändamål, så kallad trafficking, är en avskyvärd form av modern slavhandel som måste bekämpas med alla tillgängliga medel. En stor del av kvinnorna som smugglas in i Sverige tvingas att prostituera sig och lever under ständiga hot. Den som i ond tro haft sexuellt umgänge med tvångsprostitueraad ska kunna dömas för våldtäkt i stället för sexköp som är fallet med dagens lagstiftning och regeringens förslag. Den som direkt medverkar till att förstöra en annan människas liv ska inte kunna fly från sitt ansvar och skylla allt på människohandlarna.

15-årsgränsen

När sexualbrottslagen antogs var det tydligheten med 15-årsgränsen som var en stor skillnad mot tidigare. Det finns nu ett fall med 13-årig flicka och 23-årig man som inte fälldes som inte är i linje med lagstiftarnas intentioner. Därför bör en snabb översyn göras för att inte riskera en otydlighet i denna fråga. Ansvaret för sexuella handlingar ligger alltid på vuxna och kan aldrig vältras över på barn. Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 30 september 2005

Annika Qarlsson (c)

Roger Tiefensee (c)